

Entitate si identitate

P. F. Strawson

Un slogan - "nici o entitate fara identitate" - si o sintagma - "criterii de identitate"- au căpătat o mare popularitate in filosofia actuala, si sunt folosite mai degraba cu libertate decât cu atentie. Voi discuta mai întâi sloganul si voi argumenta ca el nu exprima un principiu foarte puternic. Făcând aceasta voi folosi necritic sintagma amintită. Apoi îmi voi îndrepta atentia către sintagma si voi dovedi că, precum in dezvoltarea de fată, ea nu exprima o singura idee clara si ar trebui ori să fie eliminata din vocabularul filosofic, ori sa fie folosita numai sub restrictii severe.

I.

1. "Nici o entitate fără identitate." Sloganul suna bine, dar cum să-l înțelegem? Inseamnă: (i) "Nu există nimic care să nu fie el însusi" ? Aceasta pare să spuna prea puțin. Inseamnă oare: (ii) "Nu există nimic care să nu apartina unui gen astfel încât să existe un criteriu de identitate general, comun pentru toate lucrurile de acel gen"? Acest enunt spune, cred, prea mult. Să insemne: (iii) "Unele lucruri apartin unor genuri astfel încât pentru fiecare astfel de gen există un criteriu de identitate general pentru toate lucrurile de acel tip, în timp ce alte lucruri nu apartin: numai lucrurile de primul fel sunt entități (obiecte), lucrurile de la doilea fel nu sunt"? Acest lucru sună ca un nonsens sau, în cel mai bun caz, ca o stipulație despre care să dorim să-i aflăm sensul.

O altă interpretare posibilă a sloganului, mai puțin vidă decât prima, mai atentă decât a doua, mai puțin misterioasă decât a treia - totuși mai vagă decât oricare dintre ele - ar putea să se prezinte astfel: "Nu există nimic despre care să nu poți să vorbești la modul sensibil fără să stii, cel puțin în principiu, cum ar putea fi identificat." Nu am nimic de spus împotriva acestei maxime admirabile; Mă voi întoarce la ea la sfârșitul lucrării.

Cum a fost folosit sloganul? A fost folosit pentru un lucru, anume, pentru a se discredita atributele sau proprietatile în comparație cu clasele. Pentru ultimele avem un criteriu de identitate general: clasa lucrurilor a este identică cu clasa lucrurilor b dacă și numai dacă toate lucrurile a sunt lucruri b și invers. Pentru determinarea identității proprietatilor nu poate fi furnizată o asemenea rețetă generală. Dacă fiind intenția de a discredita atributele, comparația este neimpresionantă, chiar în termenii săi proprii. Căci ea lasă deschisă posibilitatea ca proprietăți sau atribute cum ar fi, să zicem, lucruri vandabile sau lucruri cu o poziție spațială să cadă în sub-categorii pentru care, măcar pentru unele, pot fi date criterii de identitate generale. Dar interesul meu imediat în această aplicație a sloganului nu stă în adecvarea sau inadecvarea lui cu termenii săi proprii, ci în ceea ce el evidentiază că sunt acești termeni. Termenii sunt cei ai celei de-a doua sau ai celei de-a treia interpretări ((ii) sau (iii) de mai sus); probabil ai celei de a treia. Căci, așa cum deja am sugerat iar acum voi arăta, propoziția "Nu există nimic (sau nimic identificabil) care să nu aparțină unui gen astfel încât să poată fi dat pentru lucrurile de acel gen un criteriu de identitate general aplicabil" este în mod evident falsă.

Tocmai am observat că faptul că nu ar exista criterii de identitate care să poată fi afirmate în mod general pentru atribute, proprietăți sau calități nu excludea posibilitatea ca atributele, etc., să cadă în sub-categorii pentru care asemenea criterii puteau fi date. Dar de fapt asemenea criterii nu pot fi în general date și pentru sub-categorii. Nu există criterii de identitate generale pentru culori [nota: s-ar fi putut spune pentru 'nuante minimal discriminabile' de culoare, dar chiar și aici ar fi fost dificultăți], calități intelectuale, calități de caracter sau atitudini (dispoziții) afective. De asemenea - pentru a extinde sirul nostru - nici pentru mirosuri, senzații, timbruri (vocale, instrumentale), feluri de a merge, feluri de a vorbi, stiluri literare, stiluri arhitecturale sau coafuri. Dar sub toate aceste capitole cad lucruri pe care le putem identifica sau învăța să le identificăm, le putem recunoaște sau învăța să le recunoaștem ca fiind din nou aceleași, în situații diferite.

Cazurile diferă. Să presupunem că cineva stăpânește folosirea expresiilor "albastru", "spiritual", "plăcut", "iubeste". El știe cum să le aplice la lucruri vizibile, persoane și perechi. Atunci, el știe în aceeași măsură cum să identifice culoarea, calitatea intelectuală, calitatea de caracter și dispoziția afectivă corespunzătoare. Criteriul aplicării predicatului este criteriul individual de identitate pentru calitatea sau relația individuală. Sensul termenului general dă esența esența individuală a lucrului general. Astfel nu este nevoie de criterii generale de identitate pentru lucrurile de genul lucrurilor generale.

Să considerăm în continuare mirosurile sau timbrurile muzicale. Nu există criterii de identitate generale pentru ele și nici nu sunt numite direct cum sunt numite spiritualitatea, caracterul de a fi plăcut și iubirea. Însă ele sunt adesea la fel de distincte și ușor recunoscutibile ca orice altceva din experiența noastră. Împrumutăm nume pentru ele de la felurile de lucruri cu care sunt asociate cauzal. Dar este numai întâmplător adevărat, dacă este, că mirosul lucrurilor de genul a este același cu mirosul lucrurilor de genul b dacă și numai dacă a este de același gen cu b. Astfel, în cazul mirosurilor avem lucruri generale care pot fi ostentate și recunoscute din nou ca aceleași chiar dacă nu există un criteriu de identitate general pentru ele și nici vreun set de nume sau termeni generali care să-i dea fiecăruia esența.

Să luăm în considerare acum feluri de a merge, sau de a vorbi, stiluri caracteristice de a gesticula. Ele pot fi demonstrate de orice imitator abil: "Acesta este felul în care merge el". Acestea de asemenea sunt aproape cele mai ușor recunoscutibile, cele mai ușor identificabile trăsături din experiența noastră: cât de des identificăm un prieten sau o cunoaștință îndepărtată recunoscând o asemenea trăsătură! Aceste trăsături, de asemenea, dacă au nume, au în general numai nume derivate: felul lui X de a vorbi, felul lui Y de a merge. Nu putem însă extrage criterii de identitate din posibilitatea existenței numelor derivate. Nu numai imitatorul, ci și altcineva (alt membru al familiei, probabil) ar putea să prezinte în mod neteatural felul particular de a vorbi pe care l-am întâlnit pentru prima dată la X.

Nu voi insista asupra stilurilor literare, arhitecturale sau a coafurii. Nu există nici pentru ele criterii de identitate. Dar acestea sunt lucruri pe care orice ochi antrenat le poate recunoaște și orice specialist competent le poate reproduce. Adesea ele au de asemenea nume derivate, dar numele nu indică exclusivitatea posesiei. Goticul Strawberry Hill nu se găsește numai la Strawberry Hill și nu toate

clădirile în stilul lui Palladio au fost proiectate de Palladio.

Se va spune ca identitatile despre care vorbesc scapa ascutimii unei definitii si asta si fac - în mai mult de un singur fel. Extensia predicatelor corespunzătoare nu are vârfuri ascutit tăiate. Nu este clar unde se termină spiritualitatea si începe sarcasmul, unde a fi plăcut devine a fi zgomotos, când nu mai avem deloc stilul tranzitional, ci adevăratul gotic. Dar nu ne este foarte clar nici când am părăsit orasul sau am iesit dintr-o pădure, unde se termină muntele si încep dealurile de la poale sau când estuarul ajunge mare. Este un alt aspect al indeterminării, purtând nu asupra limitelor indefinite ale aplicării unui nume sau termen general ci asupra variației în finetea discriminării care e dorită. Presupun că înălțimile, greutatea si temperaturile sunt lucruri pentru care se poate spune că pot fi stipulate criteriile de identitate generale, în măsura în care avem balante si măsuri, si în măsura în care putem da valori numerice acestor cantități. Dar atunci exista variații în sensibilitatea balanțelor si aparatelor de măsură, variații de la indiscriminabilitatea nivelului de care suntem interesati, variații ale numărului de zecimale cu care dorim să luăm valorile noastre numerice. Si de aceste variații vor depinde răspunsurile pe care le dăm la întrebări de forma: Este greutatea/înălțimea/temperatura acestui lucru aceeași cu greutatea/înălțimea /temperatura acelui lucru? Vom găsi variații similare în cazul culorilor, pe care am învățat să le identificăm cu mult înainte să le asociem cu cantități numerice. Este culoarea ochilor ei aceeași cu culoarea materialului rochiei sale? Da, pentru că sunt ambele albastre. Nu, pentru că ochi ei sunt de un albastru strălucitor. Albastrul cerului din Oxford, în această zi senină de iunie, este același ca albastrul cerului din Florența, din acea zi senină de iunie? Este coafura ta aceeași cu a mea? El si ea au același fel de a merge? Depinde. Depinde de cât de fine vrem să fie discriminările noastre.

2. Voi considera acceptat faptul că identificabilitatea unui lucru nu reclamă ca acel lucru să fie de un gen astfel încât să existe criteriile generale de identitate pentru lucrurile de acel gen. [notă: Oricine nu este convins de exemple poate fi invitat să reflecteze la faptul că ar fi foarte ciudat de susținut că criteriile de identitate nu sunt ele însele identificabile. Nu va fi prea plăcut să susținem că ele formează un singur gen cu un criteriu de identitate (eventual self-aplicabil) pentru toți membrii acestui gen; iar dificultatea va fi ușor surclasată prin sugestia că ele cad în sub-genuri cu un criteriu de identitate diferit asociat fiecărui gen.] Așa fiind, voi considera că (ii) este falsă, ceea ce ne lasă să luăm în considerare interpretarea (iii). Se poate spune acum că multe dintre lucrurile identificabile despre care am vorbit nu sunt, întradevăr, nimic altceva decât principii de discriminare sau grupare pentru lucrurile identificabile în mod independent ce aparțin unor genuri astfel că, pentru fiecare astfel de gen, există un criteriu de identitate pentru lucrurile de acel gen. Se poate să nu fie așa pentru toate lucrurile de care discut - probabil că nu, sau nu totdeauna pentru culori si cu certitudine nu pentru mirosuri, în general. Dar desi nu toate lucrurile de care am discutat sunt doar caracteristici sau trăsături generale ale unor lucruri independent identificabile, multe din ele sunt: calitățile caracterului si ale intelectului aparțin oamenilor, sau sunt manifestate de oameni; la fel sunt atitudinile afective; manierele de a merge si a vorbi sunt ilustrate de lucruri care umblă si vorbesc; stilurile arhitecturale sunt exemplificate de clădiri, stilurile literare de opere literare,

coafurile de capete cu păr. Iar oamenii, clădirile, cărțile și capetele aparțin unor tipuri astfel încât există criteriile generale de identitate pentru lucrurile ce aparțin acestor tipuri. Nu cumva prin aceasta începe să se arate un rost al celei de-a treia interpretări a dictum-ului nostru original, interpretarea despre care am spus că era în cel mai bun caz o stipulație, și în cel mai rău, un nonsens?

Ma voi întoarce mai târziu la acest gând sau jumătate-gând. Mai întâi doresc să pun o întrebare care nu este, cred, în mod normal pusă. Este acceptat faptul că anumite identificabile aparțin unor genuri astfel că există criteriile generale de identitate pentru lucrurile de acele genuri, în timp ce alte identificabile nu aparțin. Ce anume stă pentru o astfel de diferență? De ce unele identificabile aparțin primei clase (clasa favorizată de către sloganul nostru în cea de-a treia interpretare a sa) în timp ce altele nu? Nu există nici un motiv pentru a crede că explicația va lua aceeași formă pentru toate identificabilele din prima clasă favorizată de slogan.

S-a spus [nota: de către Michael Dummett, în "Frege: filosofia limbajului"] că speciile animale aparțin unui gen astfel încât există criteriile generale de identitate pentru lucrurile de acel gen. Același lucru a fost spus despre substanțele chimice. Dacă ne vom imagina un trib primitiv care se întâlnește, să zicem, cu lupi, oi și bizoni, membrii săi vor trebui (putem în mod rezonabil presupune) să distingă și să identifice aceste feluri de animale. Ei au desigur, de aceea, criteriile generale de identitate pentru animalele aparținând acestor genuri. Vor discrimina și vor grupa după cum găsesc că e natural să facă. Asta este tot. Noi, sau experții de printre noi, suntem într-o altă poziție. Noi avem o taxonomie sistematică, cu ordine, familii, genuri și specii: principii pentru a decide dacă să considerăm o plantă dată sau un animal ca aparținând vreunor specii necunoscute sau ca membru al unor specii deja cunoscute. Acesta este sistemul care dă sens ideii de criteriu de identitate pentru specii. Este dezvoltarea unei științe care susține posibilitatea unor asemenea criterii generale.

Ca și în realitatea organică, la fel se întâmplă și în realitatea anorganică. Sălbaticii noștri, fără îndoială, disting și identifică diferite tipuri de materiale. Dar ei nu au criterii de identitate generale pentru genuri de materiale. În noțiunile chimice de element, compus și amestec, în orice caz, și prin analiza acestora, noi găsim ceea ce poate fi privit în mod rezonabil ca fiind asemenea criteriilor. Știința chimiei înlocuiește asemenea criteriile pentru că ea înlocuiește principiile sistematice ale clasificării. Probabil că ceva asemănător e valabil și în ceea ce privește bolile, condițiile interesante din punct de vedere medical în general. Nu știu. Sensul general este destul de clar. Anume, că atunci când clasificările nesistematice fac loc clasificărilor sistematice, atunci putem să atribuim un sens discuției despre criteriile generale de identitate nu doar pentru lucruri ce aparțin unor genuri, ci chiar și pentru genurile însele.

Atâta vreme cât genurile găsite în natură sunt avute în vedere aceasta răspunde la întrebarea: Ce susține posibilitatea criteriilor de identitate generale? Istoria naturală dă naștere științei naturii și astfel dă naștere acestei posibilități. Dar istoria artei și istoria literară nu au o evoluție chiar comparabilă; și atâta vreme cât nu o fac nu vor exista niciodată criterii generale de identitate pentru stiluri arhitecturale sau literare. Cei sensibili și cultivati deosebesc și numesc; iar noi ceilalți învățăm de la ei.

3. În măsura în care e vorba de lucruri universale sau generale vom

avea un raspuns partial la întrebarea noastra. Lucrurile generale se impart aproximativ in cele care apartin unor tipuri astfel ca exista criterii de identitate pentru lucrurile de acele tipuri si cele care nu (apartin). Stilurile, mirosurile, culorile, trasaturile intelectuale si de caracter si felurile de organisme sa materiale deosebite in mod pre-stiintific sunt identificabile fără ajutorul criteriilor de identitate generale pentru mirosuri, stiluri, trăsături, etc. Pentru că biologia, botanica, chimia, inlocuiesc principiile de clasificare sistematica, putem spune că genurile biologice, botanice, chimice sunt subiect pentru criteriile de identitate generale. Dar in ciuda acestei diferente cazurile nu sunt in realitate deosebite atât de tare. Putem spune că acolo unde lucrul general este numit în mod direct, o captare deplina a sensului numelui produce în fiecare caz o captare a criteriului de identitate individual pentru lucrul general numit; diferenta este că atunci când avem un sistem principial de clasificare, o stiinta, atunci o intelegere deplina a numelui produce totodată o intelegere a principiilor de clasificare si totodată o intelegere a ceea ce am convenit să numim criterii de identitate generale asociate cu tipul caruia îi apartin lucrurile generale.

Cât de diferit este cazul lucrurilor particulare, cazul particularilor spatio-temporali! Faptul ca lucrurile particulare ar apartine unor tipuri astfel încât sa existe criterii generale de identitate pentru lucrurile de acel tip pare, spre deosebire, să nu tina de o rafinare a stiintei ci de o cerinta absoluta a identificabilitatii acestor feluri de lucruri. Daca un astfel de lucru are un nume, faptul ca detinerea numelui său ne situeaza pe directia unei capacitati de a identifica acel lucru (daca se intimpla asa) pare sa depinda în mod esential de faptul ca intelegerea noastra a numelui include cunoasterea noastra a unui tip caruia lucrul respectiv îi apartine si care este în asa fel încât sa existe criterii generale de identitate pentru lucrurile de acel tip. Care este acum principiul general care fundamenteaza identificabilitatea lucrurilor particulare aparținând unor tipuri? Răspunsul standard si in genere corect atrage atentia asupra relatiei speciale care se obtine, in cazul acestor lucruri, intre spatiu si timp, pe de o parte, si o anume forma generala recognoscibila, pe de alta parte. In cazul particularilor cu o durata relativă - cai, oameni, paturi, bile de biliard, munti - exista, cu anumite modificari familiare, o anumita manifestare caracteristica continuă a unei anume forme generale recognoscibile printr-un anume traseu spatio-temporal care este asociat cu individualul particular. Astfel poti identifica individualul pentru ca poti identifica forma si, în principiu, trasa calea spatio-temporala a unei manifestari particulare, caracteristice si continui, a sa. Desigur, pot fi facute câteva modificări aici - anumite paturi, de exemplu, pot fi desfacute si reasamblate, insa caii nu; si exista mai multe tipuri subordonate de particulari care ar trebui distinse si discutate in orice tratare integrala. Dar dacă relatarea este substantial corectă exista o consecință pe care trebuie sa o remarcam - nu una nouă, ci mai degrabă un adevăr aproape la fel de vechi ca si subiectul nostru, anume că identificabilitatea unui individual de un anumit tip substantial depinde de, si presupune, identificabilitatea unei anumite forme generale.

Aceasta ar trebui sa ne faca sa revedem acel gând pe jumătate exprimat pe care l-am exprimat mai devreme. Sugestia era că. lăsând deoparte cazul dificil al calităților sensibile (culori si mirosuri), acele identificabile care nu apartineau unor tipuri astfel încât să existe criterii de identitate general pentru lucrurile de acele tipuri

erau toate, asa fiind, identificabile dependente. Ele erau, s-a sugerat, trăsături, caractere sau moduri de a fi sau a se comporta in mod esential generale, exemplificate de alte lucruri independent identificabile - oameni sau cladiri de exemplu - care apartineau unor tipuri astfel încât să existe criterii generale de identitate pentru lucrurile de acele tipuri. Aici, s-a sugerat sau 'pe jumătate-sugerat', era un temei al preferinței pentru lucruri de ultimul tip, pentru a le acorda statutul de entitati si a-l nega pentru lucrurile de ultimul tip. Să distingem aceste tipuri vorbind despre "identificabile g-sortate" (adică cele aparținând unor tipuri astfel încât exista criterii generale de identitate pentru lucrurile de acele tipuri) si "identificabile g-nesortate". Calitățile de caracter sau intelect (ca generozitatea, caracterul de a fi plăcut sau spontaneitatea) sunt identificabile g-nesortate, oamenii (ca Tom, Dick si Harvy) sunt identificabile g-sortate; si este adevărat că pot fi distinse calități de caracter sau intelect numai pentru că pot fi distinsi oamenii. Dar aceasta, si alte fapte comparabile, nu furnizează nici o ratiune concludentă pentru preferinta în chestiune. Caci, asa cum tocmai am văzut, poti distinge si identifica acesti individuali care sunt identifica acesti individuali care sunt în mod pre-eminent identificabili g-sortati numai pentru ca poti distinge si identifica forma tipului. Dar formele tipurilor nu sunt in mod originar identificabili g-sortati. Astfel că, dacă intentionam sa găsim vreun temei pentru stipulatia despre entități - pentru interpretarea (iii) a sloganului nostru - acesta trebuie să fie un altul.

Un argument general pentru aceeasi concluzie este acesta: Unele tipuri de identificabili g-sortati trebuie ele însele să fie identificabile ca o conditie a aplicarii criteriului de identitate pentru acel tip. Dar datorită regresului nu toate tipurile pot fi ele însele g-sortate. Astfel ultimele identificabile - cele de a căror identificabilitate depinde identificabilitatea tuturor celorlalte - trebuie să fie ele însele g-nesortate.

Nu pun mare greutate pe acest argument general. El are de asemenea un caracter prea abstract pentru a fi în întregime convingator sau veridic.

4. Inainte de a reveni la linia principală a discutiei as dori sa urmăresc puțin mai departe întrebarea: de ce particulari spatio-temporali trebuie sa fie g-sortati? Dupa cum am observat, poate părea evident, chiar trivial, că asa trebuie să fie. Căci dacă vom cerceta in termenii cei mai generali natura fundamentala a particularului - natura particularilor primari pe care îi distingem - trebuie sa ajungem sa raspundem cam asa: fiinta particularului consistă într-un anumită dispunere unică în spatiu si timp a unui pattern sau a unei forme generale si în principiu repetabile (unde permitem ca aceasta notiune de pattern sau formă să o includă pe aceea a dezvoltării în timp). Pentru orice particular (primar) trebuie să existe un asemenea pattern sau formă care este suficientă să producă un principiu de identificare pentru toti particularii care o exemplifică: ar fi posibil, în principiu, în cazul oricărui asemenea particular, să îi dăm identificarea, să spunem care sau ce a fost , prin specificarea patternului general si a dispunerii potrivite a patternului în spatiu si timp. Acum, acest gând este in întregime teoretic si, ar putea părea, vid din punct de vedere practic. Totusi ar putea avea meritul de a ne conduce la a investiga ce fel de concepte de forme trebuie desfășurate dacă ar fi să avem posibilitatea practică de a identifica particulari, asa cum facem. Este clar, de exemplu, ca anumite forme

trebuie sa fie in asa fel incât să fie ele inese rezonabil de usor identificabile - si de asemenea asa incât sa furnizeze posibilitatea de a relationa particularii nostri in spatiu si timp, adică de a oferi o carcasă spatiu-timp pentru determinarea general a dispunerii spatio-temporale particulare a formelor. Astfel ies la iveală sorturile sub care identificăm in mod primitiv care oferă carcasa organizatoare a intregii noastre cunoasteri istorice si geografice - concepte de lucruri care ocupa spatiu, prezentate caracteristic, unele statice, altele mobile, cu o anume durată de-a lungul timpului, concepte ce tin seama de schimbarea in membrii individuali ai sortului si de variatia de caracter de la un membru la altul de acelasi sort. Odată ce carcasa există, particularii din categoriile subordonate - in special tipurile de evenimente sau procese - devin general identificabile in relatie cu ea.

[...]